OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Tekijänoikeuslain uudistus: HE 43/2022

25.5.2022 Liikenne- ja viestintävaliokunta

Liikenne- ja viestintäpoliittiset asiat

- **DSM-direktiivi**
  - art. 17 mukainen verkkosisällönjakopalveluita koskeva vastuujärjestely
  - 17.3: Direktiivin 2000/31/EY 14 artiklan vastuuvapaussäännökseen ei voi vedota)
    - Uusi 184 a § lakiin sähköisen viestinnän palveluita koskevaan lakiin (perustelu Ficom ry:n lausuntoon)
    - Erillinen uusi 184 a §, jossa viitataan TekL 6 a lukuun, jonka perusteella vastuu määritellään ja jossa myös on säännökset vastuusta vapautumiseksi
- UUSI Datapalveluasetus (DSA) tulossa, joka vaikuttaa säännösten numerointiin kansallisessa täydentävässä lainsäädännössä.
  - Uusi DSA viittaa DSM-direktiiviin todeten, että alustoja koskeva sääntely 17 artiklassa soveltuu ko. verkkosisällönjakopalveluihin, muiden myös tekijänoikeuteen liittyvien tilanteiden jäädessä DSA:n piiriin.

Liikenne- ja viestintäpoliittiset asiat

- **Verkkolähetysdirektiivi**
  - Määrittelee edelleenlähettämisen, suoran siirron ja IPTV (hallinnoitu verkko)
  - Harmonisoi EU-lainsäädäntöä helpottamalla oikeuksien hankkimista tietyntyyppisten televisio- ja radio-ohjelmien oheispalvelujen tarjoamiseen verkossa sekä televisio- ja radio-ohjelmien edelleenlähettämiseen.
  - Siinä vahvistetaan myös säännöt, jotka koskevat televisio- ja radio-ohjelmien lähettämistä suoran siirron menetelmällä.
  - Modernisoi satelliitti- ja kaapelidirektiiviä v. 1993
  - Tarjoaa lisensiointimahdollisuuksia; pakollinen kollektiivinen hallinnointi edelleenlähettämisen osalta (kun toisesta ETA-maasta peräisin oleva lähetys); muilta osin mahdollista hyödyntää sopimuslisenssiä
- Edelleenlähettäminen muutettu teknologianeutraaliksi 25 h § (ei 25 f §)
- Säädetään oheispalveluiden (YLE Areena) osalta säädetään ”alkuperämaaperiaatteesta”
- Säädetään uudesta suoran siirron menetelmästä; jossa ensimmäinen lähettäjäyrityksen lähetys ei mene yleisölle, vaan jakelijalle, ja jotka kumpikin joutuvat hankkimaan luvat omaan toimintaansa.
  - Käytettävissä vapaaehtoisena myös kollektiivinen hallinnointi = sopimuslisenssi Suomessa

Pykäläjärjestyksessä ja sidosryhmittäin

Yleistä

→Hallituksen esityksen ratkaisuja pitivät ehdottomana parannuksena kaikki oikeudenhaltijoita edustavat tahot; silti huomioita riittää

→HE-luonnokseen verrattuna Effi katsoi, että HE huonontaa DSM-direktiivin mukaisen verkkosisällönjakopalveluiden vastuujärjestelyssä sananvapauden huomioon ottamista

→Teleoperaattorit ja mediayhtiöt pitivät verkkolähetysdirektiivin voimaansaattamisen tapaa Suomen TV-markkinoiden kannalta haitallisena (koska ne eroavat globaaleista markkinoista)

→Oikeudenhaltijat katsoivat, että nyt täytäntöönpano vastaa direktiivin vaatimuksia kun siitä on poistettu alkuperäistä lähettämistä ym. seikkoja koskevat muutokset

I Tekijänoikeuden rajoitukset (ja sopimuslisenssi)

Tiedonlouhinta

→Medialiitto mm.

- Oikeuksien pidättäminen asianmukaisella tavalla = lehden käyttöehtoihin
  - Direktiivi edellyttää, että pidätys tehdään koneluettavasti verkossa olevien julkaisujen osalta
    - OKM: Ei täsmennystarvetta (toimialojen on panostettava koneluettaviin (metadata) ehtoihin, joihin myös suunnataan tukea IP-strategian perusteella

- Kulttuuriperintölaitokset, tutkimuslaitokset, teknologiateollisuus mm. edellyttivät tarkennusta tieteellistä tarkoitusta tapahtuvan tiedonlouhinnasta syntyneiden kappaleiden säilyttämiseen
- UUSI MUOTOILU 13 b 2 mom.
  - Tutkimusorganisaatiot ja kulttuuriperintölaitokset, joilla on laillinen pääsy teokseen, saavat valmistaa siitä kappaleita tieteellisessä tutkimuksessa tapahtuvaa tekstin- ja tiedonlouhintaa varten ja säilyttää niitä ***”tieteelliseen tutkimukseen, mukaan lukien”*** tutkimuksen todentamiseksi myöhemmin edellyttäen, että teoksen kappaleet ovat vain siihen oikeutettujen saatavilla. Siitä, mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei voida poiketa sopimuksella.

Parodia

→Teosto, Kopiosto mm. katsovat, että rajoituksen tulisi koskea vain 6 a –luvun mukaisia tilanteita (käyttäjälähtöistä sisältöä)

→ OKM: Ei tarvetta muutokselle; ko. rajoitus on mahdollinen jo v. 2001-vuoden tietoyhteiskuntadirektiivin perusteella

II Verkkolähetysdirektiivin voimaansaattaminen

→25 h § edelleenlähettäminen, 64 b § **YLE Areena -tyyppiset** oheispalvelut rajat ylittävissä tilanteissa, 50 f §/ 25 n § ”suora siirtäminen”

UUSI MUOTOILU 25 h § 1 mom.

- Radio- tai televisiolähetykseen sisältyvän teoksen saa ***muu kuin alkuperäinen lähettäjäyritys*** lähetystä muuttamatta sopimuslisenssin nojalla, siten kuin 26 §:ssä säädetään, lähettää edelleen yleisön vastaanotettavaksi samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa. Sillä tavalla, jolla edelleenlähetyksen toteuttava osapuoli saa ohjelmasignaalin lähetystoimintaa harjoittavalta organisaatiolta edelleenlähettämistä varten, ei ole merkitystä.
  - OKM: Selvennys on riittävä ja soveltuu Pohjoismaiden minimalistiseen sääntelytapaan; **ei muita selvennystarpeita**
  - **Mahdollista myös noudattaa direktiivin sanamuotoa**

III Sopimussuhteiden sääntely

→ Asianmukainen ja oikeasuhtainen korvaus, oikeus saada selvitys ja peruutusoikeus ***tekijöille ja esittäville taiteilijoille***

- Keskuskauppakamari, APFI ym. Käyttäjien edustajat vastustivat tai pitivät sopimusvapauden vaarantamisena
  - Selvitysoikeus haluttiin poistaa, ellei tekijän korvaus riipu teoksen käytön laajuudesta
  - Liikesalaisuudet
    - Tekijät puolustivat säännöksiä ja vaativat lisää
- Näyttelijöiden oikeuksien laajentamista vastustettiin

V Lehtikustantajan lähioikeus

→Uusi lähioikeus, jolla lehtikustantajat saavat yksinoikeuden julkaisunsa yleisölle välittämiseen ansiotarkoituksessa **(mm. uutisaggregointipalvelut)**

→**Teleoperaattorit olisivat halunneet ”otsikot” suojan ulkopuolelle**

- **Meta, Google:** Direktiivi tunnistaa, että osapuolilla on oltava vapaus päättää järjestelyistä
- Lehtikustantajilla on säilytettävä valinnanvapaus ja määräysvalta
- Laajennettu kollektiivinen lisensointi tulisi käytännössä todennäköisesti aiheuttamaan sekaannusta markkinoilla
  - **Suora sopiminen on pääsääntö; vapaus valita sopimuslisenssi**

VI Verkkosisällönjakopalvelut

→ Alustapalvelut (**mm. Youtube)** tekijänoikeudellisesti vastuussa teosten käytöstä palveluissaan internetissä

- *”Palveluntarjoaja suorittaa yleisölle välittämisen tai yleisön saataviin saattamisen, kun se antaa yleisölle pääsyn käyttäjiensä palveluun lataamiin tekijänoikeudella suojattuihin teoksiin tai muuhun suojattuun aineistoon.”*
  - HE perustuu Suomen tekijänoikeusdoktriiniin; suoraa direktiivin mukaista muotoilua ei voida ottaa
  - OKM asia on nostettu esiin myös SIVK:ssa, valmista vastinetta ei vielä ole

Toimiva tekijänoikeusmarkkina alustatalouden osalta

Myös lailliset käytöt huomioitu

Selvä vastuu

Suhteellisuusperiaate

Vastuusta vapautuminen

